

בן סורר ומורה

1) דברים פרק כא

(יח) כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אתו ולא ישמע אליהם:
(יט) ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער מקומו:
(כ) ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומורה איננו שמע בקולנו זולל וסבא:
(כא) ורגמהו כל אנשי עירו באבנים ומת ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו: ס

2) רש"י דברים פרק כא פסוק יח

(יח) סורר - סר מן הדרך:
ומורה - מסרב בדברי אביו, לשון ממרים:

3) ספרי דברים פסקא ריח

דבר אחר סורר מין שמורה לעצמו דרך אחרת, דבר אחר בשביל שאכל זה ממון אביו אמרת בן סורר ומורה ימות אלא נידון על שם סופו מוטב ימות זכיי ואל ימות חייב

4) ספרי דברים פסקא ריח

דבר אחר סורר על דברי אביו, ומורה על דברי אמו. סורר על דברי תורה, ומורה על דברי הנביאים. סורר על דברי עדים, ומורה על דברי דיינים.

5) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין פרק ח - בן סורר ומורה [דף סח עמוד ב]

מאי אינה ראויה? אילימא חייבי כריתות וחייבי מיתות בית דין, סוף סוף אבוה - אבוה נינהו, ואמיה - אמיה נינהו! אלא: בשוה לאביו קאמר, תניא נמי הכי, רבי יהודה אומר: אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סורר ומורה. מאי טעמא - דאמר קרא: איננו שמע בקולנו מדקול בעינין שוין - מראה וקומה נמי בעינין שוין. כמאן אזלא הא דתניא: בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - דרוש וקבל שכר, כמאן? רבי יהודה, איבעית אימא: רבי שמעון היא, דתניא, אמר רבי שמעון: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו? אלא לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - דרוש וקבל שכר. אמר רבי יונתן: אני ראיתיו, וישבתי על קברו. כמאן אזלא הא דתניא: עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות ולמה נכתבה - דרוש וקבל שכר. כמאן - כרבי אליעזר, דתניא, רבי אליעזר אומר: כל עיר שיש בה אפילו מזוזה אחת - אינה נעשית עיר הנדחת. מאי טעמא - אמר קרא +דברים י"ג+ ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש, וכיון דאי איכא מזוזה לא אפשר, דכתיב +דברים י"ב+ לא תעשון כן לה' אלהיכם. אמר רבי יונתן: אני ראיתיה, וישבתי על תילה. כמאן אזלא הא דתניא: בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב - דרוש וקבל שכר. כמאן - כרבי אלעזר ברבי שמעון. דתנן, רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: לעולם אין הבית טמא עד שיראה כשתי גריסין על שתי אבנים, בשתי כתלים, בקרן זוית, ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס.

6) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין פרק ח - בן סורר ומורה [דף סח עמוד ב]

משנה. מאימתי חייב - משיאכל תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי. רבי יוסי אומר: מנה בשר ולוג יין. אכל בחבורת מצוה, אכל בעיבור החדש, אכל מעשר שני בירושלים, אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים, (אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו). אכל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה, אכל כל מאכל ולא אכל בשר, שתה כל משקה ולא שתה יין - אינו נעשה בן סורר ומורה, עד שיאכל בשר ושתה יין, שנאמר +דברים כ"א+ זולל וסבא, ואף על פי שאין ראייה לדבר - זכר לדבר, שנאמר +משלי כ"ג+ אל תהי בסבאי יין בזללי בשר למו.

7) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין פרק ח - בן סורר ומורה [דף סח עמוד ב]

תניא, רבי יוסי הגלילי אומר: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אמרה תורה יצא לבית דין ליסקל? אלא, הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסוף מגמר נכסי אביו ומבקש למודו ואינו מוצא, ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות. אמרה תורה: ימות זכאי ואל ימות חייב. שמיתתן של רשעים הנאה להם והנאה לעולם, ולצדיקים - רע להם ורע לעולם.

8) תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פרק ח [דף כו טור א]

ה"ה/ז' הלכה ז' בן סורר ומורה כו' צפה הקב"ה שסוף זה עתיד לגמר ניכסי אביו ואת ניכסי אמו ויושב לו בפרשת דרכים ומקפח את הבריות והורג את הנפשות וסופו לשכח את תלמודו [דף כו טור ג] ואמרה תורה מוטב שימות זכאי ואל ימות חייב שמיתתן של רשעים הנייה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם

9) רמב"ן דברים פרק כא

(יח) בן סורר ומורה - על דעת רבותינו (סנהדרין סח ב) אינו קטן, שהקטן פטור מכל עונשין שבתורה ומכל המצות, אבל הוא המביא שתי שערות. והנה יש עליו שני עונשין, האחד שהוא מקלה אביו ואמו וממרה בהם, והשני שהוא זולל וסובא עובר על מה שנצטוונו (ויקרא יט ב) קדושים תהיו. ונאמר עוד (לעיל יג ה) ואותו תעבודו ובו תדבקו, כאשר פירשתי (לעיל ו יג) שנצטוונו לדעת השם בכל דרכינו, וזולל וסובא לא ידע דרך ה'. ועל הכלל, אין בו עתה חטא מות ועל

שם סופו הוא נדון כמו שהזכירו רבותינו (סנהדרין עא א). וזה טעם וכל ישראל ישמעו ויראו - כי לא הומת בגודל חטאו, אלא ליסר בו את הרבים ושלא יהיה תקלה לאחרים:
וכן דרך הכתוב שיזהיר כן כאשר ימיתו לגדר כדי שתהיה במיתתם תקנה לאחרים, כי הזכיר כן בזקן ממרא (לעיל יז יג) לפי שאין בהוראתו חטא שיהיה ראוי למות בו, רק הוא להסיר המחלוקת מן התורה כאשר פירשתי שם (בפסוק יא), וכן בעדים זוממין (לעיל יט כ), שנהרגין ולא הרגו, וכן הזכיר במסית (לעיל יג יב), לפי שהוא נהרג בדבורו הרע בלבד אע"פ שלא עבד הניסת ע"ז ולא שמע אליו, אבל מיתתו ליסר הנשארם. וגם זו מצוה מחודשת. או מבוארת מן כבד את אביך ואת אמך (שמות כ יב) ואיש אמו ואביו תיראו (ויקרא יט ג):

10) ספר יראים סימן רעה [דפוס ישן - נז]

בן סורר ומורה. צוה הבורא שלא לילך אדם בחוקות הגוים לרדוף אחרי שרירות לבבו להיות זולל וסובא דכתיב בפרשת קדושים תהיו [ויקרא כ' כ"ג] ולא תלכו בחוקות הגוי וחוקות הגוים זוללים וסובאים ומכאן למדנו אזהרה לבן סורר ומורה למה הוצרכנו ללמוד מלקות דידיה ממקום אחר לפי שאזהרה זו לאו שבכללות ואין לוקין עליו. אי נמי יש לומר אזהרה לבן סורר ומורה נפקא מגזירה שוה שלמדנו מלקות ויסרו מויסרו מבן בן מבן והיה אם בין הכות הרשע וההוא ענינא מוקמינן בעדים זוממים במכות פ"א [ב' ב'] ואזהרה לעדים זוממים למדנו במכות פ"א [ד"ד ב'] מולא יוסיפו וגו'. ויש זולל וסובא שחייבה התורה סקילה דכתיב בפ' כי תצא כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקולינו זולל וסובא וכתוב ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת ותנן [סנהדרין ס"ח ב'] מאימתי נעשה בן סורר ומורה משיביא שתי שערות ועד שיקיף זקן התחתון ולא העליון אלא שדברו חכמים בלשון נקיה.

11) הלכות תלמוד תורה קונטרס אחרון פרק ד הערה א

(א) עיין רמב"ם פ"ג הל' ה' לפיכך כו'. ולכאורה צ"ע הא גם בשאר מעשים נמי אמרינן הכי לעולם יעסוק בתורה ובמצות כו' שבשכר מ"ב קרבנות כו'. וגם הרמב"ם כתב כן סוף הלכות תשובה, גם בנשים שפטורות מתלמוד תורה. אלא ודאי דבמצות אתי שפיר, שהמצוה נעשית כתקנה עכ"פ אלא שמחשבתו אינה לשם מצוה, אבל בתלמוד תורה כשלומד ואינו מקיים מה שלומד הרי עליו נאמר ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי, וסלקא דעתך אמינא שראוי לו שלא ילמוד קמ"ל דאפילו הכי התלמוד מביא לידי מעשה לבסוף עכ"פ, שהמאור שבה מחזירו למוטב, וסופו ללמוד ולקיים לשמה. והא דאין מלמדין לתלמיד שאינו הגון, יש לומר דהרב אינו צריך להכניס את עצמו לבית הספק, שמא לא יחזור בו נמצא זורק אבן למרקוליס, אבל הוא עצמו חייב להכניס את עצמו, דמה יפסיד.

12) עין איה ברכות ה

כי התורה מכשרת את האדם להיות צדיק וישר. ולפי אותה המדה שמוטל עליו מצד טבע נפשו לתקן את מדותיו, עליו לעסוק בתורה כדי שיתקן עצמו ע"י התורה. ואם הוא מתרשל בזה, אז ההכרח להביא עליו יסורין, שהם ממתקין את המדות. ע"כ יתלה בביטול תורה, שלפי ערך מדותיו ראוי הוא שיאחז יותר בתורה, כדי שיתוקנו המדות הצריכות תיקון ולא יצטרך ליסורין.

13) רמב"ם הלכות ממרים פרק ז

הלכה ב

אכילה זו שהוא חייב עליה דברים הרבה יש בהם והן כולן הלכה מפי הקבלה, אינו חייב סקילה עד שיגנוב משל אביו ויקנה בשר בזול ויין בזול, ויאכל וישתה חוץ מרשות אביו בחבורה שכולן ריקנין ופחותין, ויאכל הבשר חי ואינו חי מבושל ואינו מבושל כדרך שהגנבים אוכלים וישתה היין מזוג כדרך שהגרגרנים שותים, והוא שיאכל משקל חמשים דינרין מבשר זה במלוגמא א אחת וישתה חצי לוג ב מיין זה בבת אחת, גנב משל אביו ואכל אכילה זו ברשות אביו, או שגנב משל אחרים ואכל אכילה זו המכוערת בין ברשות אביו בין ברשות אחרים הרי זה פטור, וכן אם גנב משל אביו ואכל אכילה מכוערת כזו ברשות אחרים והיתה אכילת מצוה אפילו מדבריהם [או אכילת עבירה אפילו מדבריהם] פטור שנאמר איננו שומע בקולנו שאינו עובר באכילה זו אלא על קולם יצא זה שעבר בה על דברי תורה, או שאכלה בדבר מצוה, כיצד אכל אכילה זו המכוערת עם החבורה הרעה שאוכל עמהם בדבר מצוה, או שאכלו מעשר שני בירושלים אפילו אכלו בתנחומי אבלים שהיא מצוה מדבריהם הרי זה פטור, וכן אם אכלה מנבלות וטריפות שקצים ורמשים אפילו אכל בתענית צבור שהיא עבירה מדבריהם הרי זה פטור מן המיתה.

הלכה ג

אכל כל מאכל ולא אכל בשר בהמה אע"פ שאכל אכילה זו מבשר העוף פטור, ואם אכל אכילה זו מבשר בהמה והשלים החמשים דינרים מבשר העוף חייב, שתה כל משקה ולא שתה יין פטור.

הלכה ד

אכל בשר חי ושתה יין חי פטור שזה קרי הוא ואין אדם יכול להמשך בזה, וכן אם אכל בשר מליח ביום השלישי למליחתו או שתה יין מגתו פטור שאין אדם יכול להמשך בזה.